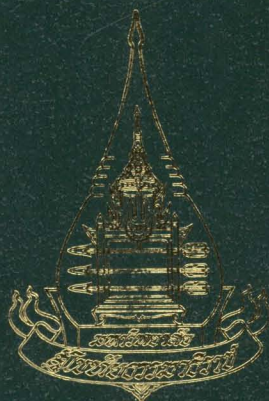

245435

นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ

นางทีสุด อัมภาวิชิตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

๖๐๐๒๔ ๙๖๐๓

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

245435

นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ

นางพิกุล อับการัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. ๒๕๕๒

The Political Significance of the Braab Ho Monument

Mrs. Pigul Uppakarat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อวิทยานิพนธ์ นโยบายการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ

ชื่อและนามสกุล นางพิกุล อัมภารัตน์

แขนงวิชา การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

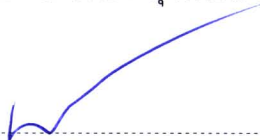
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ โสธร ตู่ทองคำ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

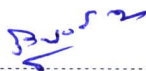
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วิทยา สุจริตธนารักษ์)

กรรมการ

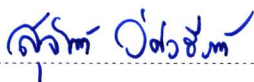
(รองศาสตราจารย์ โสธร ตู่ทองคำ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
การเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิศวรธีรานนท์)

วันที่ 11 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2553

ชื่อวิทยานิพนธ์ นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ

ผู้วิจัย นางพิกุล อปการัตน์ **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ธโรธร ตูทองคำ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์

ชัยนาม ปีการศึกษา 2552

บทคัดย่อ

245435

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหานัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการตีความพรรณานัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมที่สร้างใน พ.ศ. 2429 และองค์ใหม่ที่สร้างใน พ.ศ. 2492

ผลการศึกษาพบว่า นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่สื่อผ่านตัวอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิมเป็นเครื่องมือในการสร้างรัฐชาติในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยสร้างความ เป็นพื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์เพื่อแสดงถึงอำนาจอันชอบธรรมของผู้ปกครองที่มีต่อผู้ใต้ปกครองและหล่อ หลอมชนชั้นได้ปกครองให้มีความจงรักภักดีต่อชาติต่อพระมหากษัตริย์ ทั้งยังสื่อถึงความเป็น สยามประเทศที่ปฏิเสธลัทธิล่าอาณานิคมของชาติมหาอำนาจและสร้างให้สยามประเทศมีความ ทัดเทียมกับนานาประเทศ ส่วนนัยทางการเมืองที่สื่อผ่านอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่ได้ถูกผลิตซ้ำ ความเป็นชาตินิยมสู่ความเป็นสมัยใหม่และกดทับความหลากหลายทางเชื้อชาติของประชาชนใน จังหวัดหนองคายให้ระลึกถึงความเป็นชาติไทยเพียงชาติเดียว พร้อมแสดงอำนาจอันชอบธรรมของ รัฐที่ใช้ปกครองผู้ใต้ปกครองมิให้แข็งขึ้นต่อรัฐ ผ่านสัญลักษณ์ครุฑและพิธีกรรมต่างๆ ส่วนการใช้ พื้นที่ของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่นี้ จากพื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์เดิมได้กลายเป็นพื้นที่สาธารณะมาก ขึ้นจนผันแปรเป็นพื้นที่เศรษฐกิจผ่านการท่องเที่ยวเอกลักษณ์ประจำจังหวัดหนองคายในที่สุด

คำสำคัญ นัยทางการเมือง อนุสาวรีย์ปราบฮ่อ หนองคาย

Thesis title: The Political Significance of the Braab Ho Monument

Researcher: Mrs. Pigul Uppakarat; **Degree:** Master of Political Science (Politics and

Government); **Thesis advisors:** (1) Tasothorn Tootongkum, Associate Professor;

(2) Dr. Rungpong Jayanama, Associate Professor; **Academic year:** 2009

Abstract

245435

The objective of this research was to find the political significance of the Braab Ho Monument.

This was a qualitative research based on a descriptive interpretation of the political significance of the original Braab Ho Monument erected in 1886 and the newer one built in 1949.

The results showed that the political significance communicated through the original Braab Ho Monument was a tool for nation-state building under the absolute monarchy system because it created a sacred space for expressing the legitimate authority of the leader. It helped melt the different groups and classes of people under the power of the monarch and made them feel loyal to the same head of state. The monument was also significant as a symbol of the state of Siam, which resisted colonialism and remained free and on an equal standing with other nations. The political significance of the new Braab Ho Monument is that it was rebuilt to emphasize nationalist sentiment in the modern world, overlaid with a sense of the diversity of ethnicity of the people in Nong Khai Province, all of whom identify themselves with the same Thai nationality. The symbol of the Garuda and other rituals convey a meaning of the legitimate administration of the government, appealing to people under its power not to rebel. The area around the new Braab Ho Monument has become more of a public space and less of a sacred space than before. Since the monument is a unique characteristic of Nong Khai Province, it has also become an important economic area as a tourist destination.

Keywords: Political significance, Braab Ho Monument, Nong Khai

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์โสธร ตูทองคำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ดูแลและประสิทธิ์ประสาทวิชาการต่าง ๆ ให้แก่ศิษย์อย่างเต็มกำลังจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้เปิดกว้างให้ข้าพเจ้าเข้าสู่สัมผัสกับ โลกทัศน์ใหม่ที่เปลี่ยนแปลง และขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านในสาขาวิชารัฐศาสตร์ที่เป็น ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ข้าพเจ้าตลอดมา

ข้าพเจ้ามีความยินดีและขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นกลุ่มรัฐศาสตร์ภาคอีสานที่ร่วมกัน ค้นคว้าและเป็นการกำลังใจให้ซึ่งกันและกันตลอดมา ท่านนายอำเภอจารึก เหล่าประเสริฐ ผู้เสนอแนะสรรพวิชาต่าง ๆ ตลอดจนประสบการณ์ที่ท่านได้สั่งสมมาถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ ข้าพเจ้าได้อย่างชัดเจน อีกทั้งขอขอบคุณ พี่นุก และน้องชายผู้เอื้ออาทร น้องแกะ ผู้เฝ้าถาม ขำครวญความเป็นไปในการเขียนวิทยานิพนธ์ตลอดมา

สุดท้ายขอขอบคุณครอบครัวของข้าพเจ้าที่ทำให้ข้าพเจ้าประสบผลสำเร็จในวันนี้

พิกุล อภิการัตน์

กันยายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	6
ระเบียบวิธีวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเรื่องอนุสาวรีย์	9
แนวคิดเรื่องวาทกรรม	11
แนวคิดเรื่องสถาปัตยกรรม	13
แนวคิดเรื่องอำนาจและความชอบธรรมทางการเมือง	21
แนวคิดเรื่องการสื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์	22
แนวคิดเรื่องการตีความ	27
แนวคิดกษัตริย์นิยม	30
แนวคิดความเป็นชาตินิยม	32
แนวคิดเทวราชา ธรรมราชา และจักรพรรดิราชา	36
สัญวิทยา	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
ประวัติความเป็นมาของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิม	71
นัยทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่	96
การเปรียบเทียบนัยที่เกิดขึ้นระหว่างตัวอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิม กับองค์ใหม่	120
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	129
สรุปการวิจัย	129
อภิปรายผล	136
ข้อเสนอแนะ	142
บรรณานุกรม	144
ประวัติผู้วิจัย	150

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา และมายาคติของโรลิ่งด์ บาร์ตส์	82
ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่มีความแตกต่างกัน	121
ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบทางการเมืองของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อที่มีความเหมือนกัน	125

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ภาพกระบวนการสื่อสารโดยผ่านสัญลักษณ์	25
ภาพที่ 2.2 ภาพจำลองการสื่อสารผ่านอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ	26
ภาพที่ 2.3 ภาพแผนที่แสดงที่ตั้งของแต่ละอำเภอในจังหวัดหนองคาย	53
ภาพที่ 2.4 ภาพแผนที่จังหวัดหนองคาย	65
ภาพที่ 4.1 ภาพอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิม	71
ภาพที่ 4.2 รูปลักษณะภายนอกอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ	77
ภาพที่ 4.3 รูปส่วนต่างๆ ของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์เดิม	78
ภาพที่ 4.4 บทจารึกภาษาไทย	87
ภาพที่ 4.5 บทจารึกภาษาอังกฤษ และบทจารึกภาษาจีน	89
ภาพที่ 4.6 บทจารึกที่จารึกเป็นภาษาลาว	91
ภาพที่ 4.7 อนุสาวรีย์ปราบฮ่อองค์ใหม่	96
ภาพที่ 4.8 ภาพแสดงครุฑ	107
ภาพที่ 4.9 ภาพแสดงพิธีกรรมบวงสรวงเช่น บูชาอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ	110
ภาพที่ 4.10 ภาพแสดงพิธีกรรมบวงสรวงเช่น บูชาอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ	111
ภาพที่ 4.11 ภาพแสดงพิธีกรรมบวงสรวงเช่น บูชาอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ	111
ภาพที่ 4.12 ภาพแสดงการทำบุญเลี้ยงพระสงฆ์	112
ภาพที่ 4.13 ภาพแสดงการรำบวงสรวงอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ	112
ภาพที่ 4.14 ภาพพิธีกรรมการวางพวงมาลาหน้าอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ	113
ภาพที่ 4.15 ภาพการใช้พื้นที่ลานอนุสาวรีย์ปราบฮ่อประกอบกิจกรรมรวมพลังชาว จังหวัดหนองคายต่อต้านการทุจริตประพุดติมิชอบ ณ วันที่ 31 มิถุนายน 2551	116
ภาพที่ 4.16 ภาพการใช้พื้นที่สาธารณะของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ	117
ภาพที่ 4.17 ภาพการใช้พื้นที่สาธารณะของอนุสาวรีย์ปราบฮ่อ	118